

Scenariusze lekcji języka polskiego opracowany na podstawie podręcznika do kształcenia literackiego i językowego dla klasy szóstej szkoły podstawowej *Jutro pójdę w świat* autorstwa Hanny Dobrowolskiej.

Temat: WIEK DORASTANIA TRUDNY –DLACZEGO? CZYLI SZCZERE ROZMOWY Z NASTOLATKIEM.

Tytuł cyklu WSiP: „Jutro pójdę w świat”

Etap edukacyjny: kl. IV-VI

Przedmiot: język polski

Miejsce: szkoła podstawowa

Czas trwania: 90 min

Cele:

Uczeń:

- czyta tekst ze zrozumieniem i wyszukuje właściwe fragmenty,
- nazywa pragnienia i potrzeby swoje, i bohaterów tekstu,
- poznaje problemy rówieśników,
- rozwija umiejętność twórczego myślenia,
- redaguje wypowiedź pisemną,
- wzbogaca słownictwo,
- ocenia osobowość bohaterów,
- wyjaśnia tytuł utworu,
- doskonalą umiejętność pracy w grupie,
- prezentuje dorobek grupy,

Formy pracy: indywidualna, zbiorowa, grupowa

Metody pracy: elementy dyskusji, drama, działania praktyczne

Pomoce dydaktyczne: podręcznik dla klasy szóstej „Jutro pójdę w świat”, ankieta, rekwizyty („czarodziejska kula”, strój wróżki),

horoskopy z czasopism, kartki z tabelami i termometrami wrażeń

Pojęcia kluczowe:

- poprawne posługiwanie się pisaną i mówioną odmianą języka
- motywowanie uczniów do krytycznego odbioru utworów literackich
- rozbudzanie samodzielności i niezależności w myśleniu
- rozwijanie wyobraźni
- kształtowanie umiejętności rozwiązywanie problemów i twórczego myślenia
- kształtowanie umiejętności pracy w grupie

Wymagania standardowe

Czytanie

Uczeń:

- odczytuje różne teksty kultury
- określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu
- odpowiada na pytania związane z tekstem

Pisanie

Uczeń:

- pisze na temat i zgodnie z celem
- formułuje wypowiedź ze świadomością intencji
- buduje tekst poprawny kompozycyjnie,
- przestrzega norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych
- dba o układ graficzny, czytelność i estetykę zapisu

Rozumowanie:

Uczeń:

- posługuje się kategoriami czasu i przestrzeni w celu porządkowania wydarzeń

Plan konspektu

1. Rozmowa wprowadzająca o problematyce przeczytanego tekstu.

2. Podanie tematu lekcji.
3. Uzupełnianie tabeli nazwami uczuć.
4. Rozmowa o horoskopach.
5. Redagowanie horoskopów dla bohaterów – praca w grupach.
6. Prezentacja prac grup.
7. Opracowanie horoskopów dla zaproszonych gości.
8. Prezentacja horoskopów metodą dramy.
9. Wypełnianie anonimowej ankiety.
10. Dyskusja na temat udzielonych odpowiedzi.
11. Samodzielne redagowanie notatki w zeszycie-hierarchia wartości.
12. Wyszukiwanie w literaturze przykładów mówiących o stosunkach: rodzice – dzieci.
13. Wyjaśnienie tytułu powieści, tematu.
14. Zadanie pracy domowej
15. Podsumowanie lekcji, wystawienie ocen za aktywność.
16. Ewaluacja lekcji – termometr wrażeń.

WSTĘP

Temat będzie realizowany w ciągu dwóch jednostek lekcyjnych. Wymaga przygotowania przez uczniów rekwizytów: stroju wróżki, czarodziejskiej kuli (moi uczniowie wykonują je bardzo chętnie).

Prezentowany fragment powieści podejmuje problemy współczesnego nastolatka. Pragnęłam przeprowadzić lekcje, by wyeksponować problematykę utworu, zainteresować dzieci twórczością I. Jurgielewiczowej i by w trakcie omawiania uczniowie kształcili umiejętności polonistyczne, nie nudząc się.

TOK LEKCJI

I. Część wstępna

1. Rozmowa wprowadzająca

Uczniowie mieli do przeczytania tekst pt. „Wszystko inaczej” I. Jurgielewiczowej. Nauczyciel inicjuje rozmowę o przeczytanym tekście.

N: Czego dowiedziała się Majka, podsłuchując rozmowę rodziców?

U: Rodzice niepokoiли się zachowaniem córki. Ojciec zastanawiał się, dlaczego zachowanie córki zmieniło się. Negatywnie oceniał swoje kontakty z Majką. Nie rozumiał, co dzieje się z córką. Mama broniła jej. Dostrzegła trudne problemy córki. *(Wypowiedzi uczniowie powinni popierać odpowiednimi cytatami z tekstu.)*

N: O czym rozmyślała dziewczyna? Co czuła?

U: Zastanawiała się, dlaczego ojciec jej nie rozumie. Pragnęła, żeby dostrzegł, iż nie jest już dzieckiem. Wiedziała, że mama ją bardziej rozumie, nazwała ją „młodą dziewczyną”. Rozmyślała, czy inne dziewczyny zwierzają się matkom. Wątpiła w zrozumienie swoich problemów. Nie miała z kim szczerze porozmawiać, bała się tej rozmowy. Wydawało jej się, że sama potrafi podejmować mądre decyzje.

N: Czego pragnęła Majka? Na czym polegała jej tajemnica?

U: Chciała z kimś szczerze porozmawiać. Ukrywała przed rodzicami fakt, że zakochała się. Pragnęła wyjawic swój sekret, opowiedziec o swoim uczuciu do Michała. Marzyła, aby mieć przyjaciółkę.

N: Co czuła ?

U: Czuła się osamotniona.

N: Dlaczego Majka się zmieniła?

U: Przestała być dzieckiem. Zaczęła dojrzewać. Inaczej patrzyła na wiele spraw. Pragnęła być traktowana jak partner. Przeżywała pierwszą miłość.

N: Czego oczekiwała od rodziców?

U: Zrozumienia, wyrozumiałości, akceptacji.

Część właściwa

2. Podanie tematu lekcji

3. Uzupełnianie tabeli nazwami uczuć

N: Wpiszcie w schemat nazwy uczuć rodziców i Majki. Co symbolizują „buźki” w tabeli? *(Każdy uczeń otrzymuje kartkę z tabelą.)*

U: Odzwierciedlają stan uczuć bohaterów. Pesymizm taty, bunt Majki i optymizm.

 TATA		MAMA
niepokój	MAJKA	wyrozumiałość
brak zrozumienia	samotność	akceptacja
żal	rozczarowanie	chęć pomocy
pretensje	zagubienie	zaufanie

4. Rozmowa o horoskopach.

N: Postaramy się pomóc naszym bohaterom w rozwiązaniu ich problemów.

Czy bohaterom literackim możemy postawić horoskop?

U: Można sobie wyobrazić dalsze losy bohaterów.

N: Zanim pobawicie się w astrologów, przeczytajcie horoskopy, które przygotowałam. Poszukajcie swoich znaków. Z pewnością ciekawi Was najbliższa przyszłość. *(Rozmowę o horoskopach można rozwinąć, w zależności od czasu.)*

U: *(Spontanicznie czytają teksty, komentują, wyrażają swoje zdanie, Odnajdują nowe wyrazy, zaznajamiają się z nimi, tłumaczą.)*

5. Redagowanie horoskopów.

N: *(Nauczyciel dzieli klasę na trzy grupy. Każda grupa dostaje swojego bohatera - mamę, tatę i Majkę i następujące polecenie)*

Ułóż fikcyjny horoskop wymienionej osoby. Zapisz w nim :

- jej najważniejsze cechy osobowości,
- przewidywania dotyczące jej życia,
- przestrogi, ostrzeżenia

Przypisz danemu bohaterowi znak zodiaku.

Po upływie czasu przeznaczanego na wykonanie poleceń grupy prezentują prace.

6. Prezentacja prac.

GRUPA I – horoskop dla taty

BARAN- ostatnio jesteś bardzo zagubiony. Tracisz kontakt z bliską Ci osobą. Niepokoi Cię jej zachowanie. Kochasz ją, ale nie potrafisz tego okazać. Może jesteś zbyt zasadniczy? Bądź bardziej wyrozumiały. Okaż swoje uczucie, postaraj się zrozumieć drugą stronę, pomóż jej. Zrób pierwszy krok!

GRUPA II – horoskop dla mamy

STRZELEC – Kochasz bliskich. Jesteś wyrozumiała i tolerancyjna. Ktoś bardzo Ci bliski potrzebuje twojej pomocy, liczy na Ciebie. Postaraj się zrozumieć jego sytuację, porozmawiaj, zaakceptuj jego problemy.

GRUPA III – horoskop dla Majki

WAGA – Jesteś w trudnym okresie swego życia. Potrzebujesz ciepła, miłości, wyrozumiałości. Niestety, ostatnie nieporozumienie nie nastraja cię optymistycznie. Nie bój się dialogu na temat swojego problemu. Rozmowa z bliską osobą przyniesie ci ulgę. Twój najbliżsi pragną twojego dobra, pragną ci pomóc. Pozwól im na to. Zaufaj im, a odniesiesz wiele sukcesów!

7. Opracowanie horoskopów dla zaproszonych gości.

Następnym etapem zajęć jest opracowanie horoskopu dla wychowawcy, przewodniczącej samorządu uczniowskiego lub innej osoby zaproponowanej przez uczniów.

8. Prezentacja metodą dramy.

Osoby te można zaprosić na fragment lekcji. Aby ten moment lekcji stał się atrakcyjniejszy, proponuję, aby jedna osoba przebrana za wróżkę, z rekwizytem w postaci „czarodziejskiej kuli” odczytała przygotowane horoskopy.

N: Jak wyobrażacie sobie dalsze losy tej rodziny? Czy rodzice znajdą wspólny język z Majką? Czy dojdzie do porozumienia?

U: *(Odpowiedzi uczniów były zróżnicowane. Byli tacy, którzy opowiedzieli się za porozumieniem rodzice–Majka i jak najszybszym unormowaniem kontaktów, ale były też odpowiedzi mówiące, iż dziewczyna zwierzy się przyjaciółce bądź mama przypadkiem dowie się o problemach córki od „życzliwej osoby”).*

9. Wypełnianie anonimowej ankiety.

N: Jak postąpilibyście na miejscu Majki? Aby zapoznać się z waszymi opiniami na ten temat, przeprowadzimy anonimową ankietę, w której odpowiecie na kilka pytań. Każdy z was dostanie ankietę oraz plansze, na których udzieli odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie. Przypominam, że udzielacie odpowiedzi anonimowych.

Przykładowe pytania:

- a) Czego oczekuję od rodziców?
- b) Komu powierzam swoje problemy?
- c) Które wzory przeniosę do swojej rodziny w przyszłości?

10. Dyskusja na temat udzielonych odpowiedzi.

U: Redagują odpowiedzi na poszczególne pytania na oddzielnych planszach.

Nauczyciel zbiera i przypina na tablicy. Np. a) miłości, zaufania, b) mamie, przyjaciółce, koledze, c) podział obowiązków, szacunek dla tradycji, partnerstwo itd.

Następuje dyskusja, analiza poszczególnych odpowiedzi.

11. Samodzielne redagowanie notatki w zeszycie.

N: Jakie problemy przeżywają młodzi ludzie: wy i rówieśnicy?

Po zastanowieniu zapiszcie je w pięciu punktach, od najpoważniejszych do najmniej według was istotnych. *(Hierarchia będzie różna w zależności od sy-*

tuacji indywidualnej uczniów), np. 1. Brak akceptacji w gronie rówieśników. 2. Nieporozumienia w rodzinie. 3. Wygląd zewnętrzny 4. Brak prawdziwego przyjaciela 5. Problemy z nauką.

U: *(Uczniowie dyskutują na temat swoich odpowiedzi, wyrażają opinię.)*

12. Wyszukiwanie w literaturze przykładów o relacjach między dziećmi a rodzicami.

N: Przypomnijcie sobie, jakie były stosunki między rodzicami a dziećmi w poznanych wcześniej lekturach.

U: Uczniowie omawiają problematykę w lekturach np.

„Ten obcy” - Zenek odrzucony przez ojca, ucieczka z domu

„Tajemniczy ogród” - Mary odrzucona przez matkę, samotna po jej śmierci

„W pustyni i w puszczy” - wspaniały kontakt Stasia i Nel z ich ojcami

13. Wyjaśnianie tytułu powieści, tematu.

N: Jak wyjaśnilibyście tytuł powieści?

U: Tytuł „Wszystko inaczej” wskazuje na przemiany zachodzące

w życiu nastolatka; przestaje być dzieckiem, zaczyna inaczej odbierać wiele spraw, wszystko, co do tej pory było proste, staje się inne. Pojawiają się nowe problemy, czasem wstydlive, nie o wszystkim można porozmawiać z rodzicami, po prostu zaczyna zmieniać się nasze życie, wchodzimy w dorosłość, nawet jeżeli rodzice nie chcą tego dostrzec itp.

N: W jaki sposób możecie pomóc sobie i dorosłym, aby mogli Was zrozumieć, zminimalizować Wasze trudności wieku dojrzewania?

U: Trzeba pracować nad swoim charakterem, poznać swoje słabe i mocne strony; trzeba zrozumieć troskę rodziców, którzy chcą naszego dobra; rodzice nie powinni bagatelizować naszych problemów, powinni zrozumieć, że mamy prawo do sekretów, prywatności itp.

14. Zadanie pracy domowej.

„Zredaguj horoskop, który można by zatytułować: „Wzór rodzica” lub

„Wzór nastolatka”

Np. „Wzór rodzica”:

Kochasz swoje dziecko. Jesteś troskliwy i wyrozumiały.

Akceptujesz go takim, jakim jest. Nie stawiasz mu wymagań przerastających jego możliwości. Wierzysz w niego. Darzysz zaufaniem . Jesteś sprawiedliwy. Nie jesteś wścibski, można na tobie polegać.

15. Podsumowanie lekcji, wystawienie ocen za aktywność.

16. Ewaluacja lekcji – termometr wrażeń.

Uczniowie na specjalnym termometrze zaznaczają w skali od 1 do 10 swoje wrażenia z lekcji.

10		
9		
8		
7		
6		
5		
4		
3		
2		
1		
0		

Bibliografia:

Hanna Dobrowolska *Jutro pójdę w świat. Podrecznik do kształcenia literackiego i językowego dla klasy szóstej szkoły podstawowej*, WSiP, Warszawa 2000

Teresa Zawisza – Chlebowska *Przewodnik dla nauczyciela do podręcznika i zeszytu ćwiczeń dla klasy szóstej szkoły podstawowej*, WSiP, Warszawa 2000

KOMENTARZ

Nie stwierdzę nic odkrywczego, jeśli napiszę, iż współczesne dziecko (bez względu na to, gdzie mieszka, na wsi czy w mieście) nie lubi czytać.

Na temat stanu czytelnictwa polskiego ucznia napisano wiele.

Zaniedbywanie czytania tłumaczymy konkurencją gier komputerowych, Internetu, telewizji. Lektury nie cieszą się popularnością wśród dzieci, najczęściej czytają je uczniowie sumienni, ambitni, którzy z różnych względów po prostu tacy są.

Książki, które czytałam jako nastolatka w dalszym ciągu są w zestawie lekturowym, ale dzisiejsza młodzież odbiera je inaczej. U mnie, zapalanej czytelniczki kilkanaście lat temu, wzbudzały entuzjazm. Dla współczesnego szóstoklasisty często są nudne i mało interesujące. Oczywiście reforma szkolnictwa pozwoliła nauczycielom na odejście od sztywnego kanonu lektur szkolnych, pojawiło się szereg nowych, ciekawych propozycji, trzeba jednak wziąć pod uwagę możliwości szkolnej biblioteki.

Aby uatrakcyjnić omawianie tekstu postanowiłam połączyć „stare z nowym”, czyli omawiając tekst Ireny Jurgielewiczowej wprowadzić współczesny element (praktycznie stały „dodatek” każdego kolorowego czasopisma) – horoskop.

Redagując na lekcji horoskopy, uczniowie określali cechy osobowości bohaterów (elementy charakterystyki), jednocześnie „bawiąc się” formą horoskopu. Dyskutowali o swoich doświadczeniach związanych z okresem dojrzewania, hierarchizowali wartości życiowe. Da się zauważyć, iż większe zainteresowanie tematyką przejawiają dziewczęta. Chłopcy są zdecydowanie mniej zainteresowani zagadnieniami psychologii.

Tekst „Wszystko inaczej” proponuję omówić przed opracowywaniem lektury pt. „Ten obcy” (tej samej autorki) jako rodzaj wstępu - preludium przed problematyką „Tego obcego”.

Proponowane czynności pozwalają uczniowi doskonalić umiejętności przewidziane w standardach wymagań.